

OTKUPITELJEVA MAJKA — MATER REDEMPTORIS

Enciklika Ivana Pavla II. o Blaženoj Djevici Mariji u životu Crkve u hodu

Ratko Perić

Papa Ivan Pavao II. objavio je 25. ožujka 1987, na blagdan Marijina navještenja, svoju šestu encikliku, naslovljenu *Redemptoris Mater — Otkupiteljeva Majka*.*

Ova je enciklika razrađena u tri dijela, s uvodom i zaključkom, ima 52 broja. U tekstu nalazimo oko 200 biblijskih navoda, što izravnih što neizravnih, i 147 bilježaka izvan teksta, i to ponajviše preuzetih iz koncilskih dokumenata *Lumen gentium* (čak 84), *Dei Verbum*, *Unitatis redintegratio*, *Gaudium et spes*.

Uvod se sastoji od šest brojeva u kojima je naznačena svrha enciklike. Marija pripada »punini vremena« i ima »točno mjesto u nacrtu spasenja« kao žena koja je rodila Sina Božjega, Otkupitelja čovjeka. Papa želi razviti svoje razmišljanje o Mariji u otajstvu Krista i o njezinoj djelatnoj i primjerenoj nazočnosti u životu Crkve. Presveto se Trojstvo nije nigdje tako uposilo u životu ljudske osobe kao u Mariji: Otac ima vječni nacrt o njoj. Iz nje će se roditi jedinorođen *Sin Božji*, i to snagom *Duha Svetoga* (br. 1). Kristova je nazočnost zagaranirana u Crkvi do konca svijeta. Crkva se nalazi u svom hodu prema vječnosti. A budući da je Marija kao majka bila usko povezana s Kristom, od njegova začeća do raspeća, a i sada je s njime u nebeskoj slavi, ona je također na poseban način pratiteljka Crkve na zemaljskom putu (br. 2).

Uskoro se navršava 2000 godina od Isusova rođenja, pa enciklika želi pružiti gradivo za razmišljanje i potaknuti na žarče štovanje prema Gospi u ovom pripremnom razdoblju za tu obljetnicu. Tu se Papa služi dvjema metaforama: kao što zora rada sunce, tako Marija daje Krista; u noći iščekivanja Staroga zavjeta za spasenjem Marija se ukazuje kao *zvijezda jutarnja*, koja prethodi Kristu, suncu pravde (br. 3). Marijino otajstvo rasvjetljuje se samo u otajstvu Kristovu, a Crkva tijekom povijesti sve dublje ponire u taj misterij (br. 4). Tako, 431. godine na Efeškom koncilu proglašena je istina o Marijinu bogomaterinstvu, a tek 1950. Papa Pio XII. proglasio je dogmu o Marijinu uznesenju u nebesku slavu. Budući da je Crkva tijelo Kristovo, Marija je na osobit način povezana s tim tijelom — Crkvom. Ona je najizvršniji član Crkve, prethodi joj kao lik i uzor. Ovaj dvostruki Marijin vez: uz Krista i uz Crkvu otvara perspektivu da se Marija promatra ne samo kao pojedinačna i privatna osoba, s ne znam kakvom vjerom i iskustvom, nego ulazi u ekonomiju spasenja, gdje ona ima »bolji dio« između svih ljudi (br. 5). Na svome hodočasničkom putu u Palestini Marija je živjela u vjeri. Danas je ona u stanju blažena gledanja, »licem u lice« (1 Kor 13, 13). Zato svima onima koji se nalaze na putu vjere može biti ne samo uzor kreposti, nego i putokaz i pomoć, »zvijezda mora« (br. 6).

1. Marija u otajstvu Krista

Prvi dio obuhvaća daljnjih 17 brojeva s tri podnaslova:

1. *Milosti puna* (br. 7—11). Novost i originalnost ovoga teksta jest u tome što se izraz »Milosti puna« tumači u svjetlu Pavlova hvalospjeva u poslanici Efežanima: »Blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista, on koji nas blagoslovi svaki blagoslovom duhovnim u nebesima u Kristu« (1, 3). Taj se blagoslov odnosi na sve ljude, uzvanike spasenja, ali na posebna način i u izvanrednoj mjeri tiče se Marije, Majke Isusove, koja je događajem navje-

* Prethodne enciklike Ivana Pavla II: *Otkupitelj čovjeka*, 4. III. 1979; *Bogat milosrdem*, 30. XI. 1980; *Čovjek u radu*, 4. IX. 1981; *Slavenski Apostoli*, 2. VI. 1985; *Gospodina i Životvorca*, 18. V. 1986.

štenja uvedena u Kristov misterij. »Tako: u njemu nas sebi izabra prije postanka svijeta da budemo sveti i neporočni pred njim; u ljubavi nas predodredi za posinstvo, za sebe, po Isusu Kristu, dobrohotnošću svoje volje, na hvalu Slave svoje milosti« (Ef 1, 4—6a). Sam izbor jest posebna milost, dar nebeski. Marija je posebno izabrana i predodređena za Majku Sina Božjega. Anđeo je pozdravljao riječima: *Kecharitomene* — Milosti puna, »kao da je to njezino pravo ime«, ne zove je matičnim, nego novim, milosnim, službenim imenom (br. 7—8). U navještenju događa se objava otajstva utjelovljenja, i to je jedan od vrhunaca misterija Boga koji se daruje čovjeku (br. 9). Tom nas milošću »zamilova u Ljubljenome u kome, njegovom krvlju, imamo otkupljenje, otpuštenje prijestupa po bogatstvu njegove milosti« (Ef 6b—7). Tu Crkva vidi Marijino otkupljenje, koje se dogodilo unaprijed, i to na uzvišeniji način nego što je kod nas ostalih ljudi, jer je Bog Mariju predodredio da bude roditeljkom njegovoga Sina (br. 10). Roditeljka svoga Roditelja! U milosti Ljubljenoga odražava se sva izvanredna veličina i ljepota Marijina bića (br. 11).

2. *Blažena ona koja povjerova* (br. 12—19). U ovom podnaslovu enciklika najviše govori o susretu između Marije i Elizabete, komentirajući Elizabetin pozdrav u kojem je Marija nazvana blagoslovljenom i blaženom. Nakon što je čula od anđela da je Elizabeta u šestom mjesecu trudnoće, pristavši na ono što joj je anđeo prenio u Božje ime, Marija se požurila na sluzenje staroj Elizabeti i nijemome Zahariji. Dva su mariološka pola od velika značenja: s jedne strane Božja *milost*, Milosti puna, što naznačuje Božji *govor* čovjeku, a s druge strane Marijina *vjera*, prihvaćanje ili ljudski *odgovor* Bogu (br. 12). Marija odgovara sa svim svojim ljudskim i ženskim »ja« postajući suradnica Božja. Tim što pristaje, istovremeno majkom postaje (br. 13), *corde et corpore*. Ta se vjera konkretizira i raste kroz radosne, nejasne i bolne događaje: u susretu sa Šimunom u Hramu, u posjetu pastira i maga, u bijegu u Egipat, u povratku u Nazaret (br. 16). Sjećajući se svega onoga što joj je anđeo rekao u navještenju, Marija nosi u sebi korjenitu »novost« vjere: »*početak novoga saveza*. To je početak Evanđelja ili dobre radosne vijesti. Nije teško, međutim, primijetiti u tom početku *poseban napor srca*, povezan s nekom vrstom 'noći u vjeri' — kako kaže sv. Ivan od Križa, — kao neki 'zastor' preko kojega se treba približiti Nevidljivoj i živjeti u intimnosti s misterijem« (br. 17). A pod križem očituje se Marijina »*kenosis vjere*« (br. 18).

U Elizabetinoj rečenici: Blago tebi što si povjerovala (nasuprot Zahariji, koji je bio kažnjen upravo zato što nije povjerovao), »možda se može naći ključ koji otvara svu unutarnju stvarnost Marijinu«. Po anđelovu pozdravu Marija je Milostj puna, ali po svome odzdravu vjerom postaje sudionica na Božjem planu i ponazočuje Isusov misterij u ljudskome rodu. Tako se po misteriju Sina rasvjetljuje misterij Majke (br. 19).

3. *Evo ti majke* (br. 20—24). U ovom trećem podnaslovu prvoga dijela o Gospi u misteriju Kristovu enciklika obuhvaća Isusov javni život i Marijinu nazočnost u njemu. Događaj i uzvik bezimene žene u mnoštvu kojemu je Isus propovijedao: Blago majci koja te rodila... (Lk 11, 27) izazvali su Isusovu poruku i još jedno novo blaženstvo: Još blaženiji oni koji Božju Riječ slušaju i opslužuju (Lk 11, 28). Daleko od toga da bi Isus time svoju Majku zaobišao, ali on naglašava blaženstvo veće od fizičkog materinstva, a to je *duhovno* radanje iz volje Očeve, gdje nam svi drugi koji Boga slušaju postaju braća i sestre i majke (očevi ne, jer je samo jedan Otac na nebesima). Tu je Isus svoju Majku pohvalio na oba plana: na fizičkom, prihvaćajući da je blažena kao što žena kliče, i na duhovnom, da je blaženija ako volju Božju vrši. A Marija je to činila od trenutka svoga pristanka na anđelovu poruku: Neka mi bude po riječi tvojoj (br. 20).

Prvo Isusovo javno čudo dogodilo se na svadbi u Kani Galilejskoj gdje je bila i »Isusova majka« (Iv 2, 1). Tu Marija nastupa kao prava majka, zagovara mladence koji su se našli u nevolji, odgovara svome Sinu sasvim mirno, uz puno razumijevanje njegove rečenice: Što je meni i tebi, Ženo, do toga?, premda ta rečenica može u nama izazvati smutnju. Isus je naziva Ženom,

biblijskim izrazom iz protoevanđelja (Post 3, 15), koji se čita u ključu ekonomije spasenja. Marija se predstavlja kao *glasnogovornica* Isusove volje: Što vam god rekne, činite, a Isus čini čudo na poticaj svoje Majke. Njezino posredništvo ima obilježje zagovora. Marija *zagovara* ljude. Ne samo to: kao majka *želi* također da se očituje mesijanska moć njezina Sina, odnosno njegova spasonosna snaga koja ide za tim da pritiče u pomoć ljudskoj nevolji (br. 21).

Evo nas konačno pod križem, gdje Isus ne zaboravlja svoje Majke, iako se nalazi u beskrajnim osobnim mukama. Svoju Majku predaje učeniku Ivanu: Evo ti majke, a učenika svojoj Majci: Ženo, evo ti sina! Isus se i tu obraća svojoj Majci s duhovnim i biblijskim naslovom »Ženo«, očitujući time vrhunac Božjega plana: upravo u tome trenutku Žena sa svojim Potomstvom satire glavu sotoni i njegovu potomstvu! (br. 24). U ovom se dijelu često govori o Marijinu posredništvu. I Koncil je spomenuo da vjernici u Crkvi Mariju nazivaju Posrednicom. Ali taj pojam niti što dodaje niti što oduzima Isusovu jedincatost posredništvu između Boga i ljudi. Papa osobito insistira da se Marijino posredništvo naziva majčinskim, jer sav njezin zagovor i posredništvo proizlaze iz njezine majčinske uloge. Zato je i njezino podređeno posredništvo jedinstveno, samo njezino.

II. Bogorodica u središtu Crkve u hodu

Drugi dio obuhvaća također tri podnaslova, obrađena u daljnih 13 brojeva. Enciklika uglavnom slijedi koncilski način izlaganja nauke o Mariji.

1. Crkva, Božji narod ukorijenjen u svim narodima na zemlji (br. 25—28)

Koncil vidi Crkvu kao putnicu, hodočasnica, kao što je i starozavjetni izabrani narod putnik i hodočasnik prema obećanoj zemlji. Ta činjenica odaje dvostruki karakter: *vanjski* koji kazuje da se ta Crkva nalazi u prostoru i vremenu, i *unutarnji* koji naznačuje da je to hodočašćenje u vjeri, snagom Krista uskrsloga, u Duhu Svetom. Marija je *nazočna* upravo u ovom hodočašću — putovanju Crkvinu: i u vremenu i u prostoru, a još više u povijesti duša (br. 25).

Crkva je otpočela svoje putovanje vjere na dan Duhova. Tu je bila prisutna i Marija, Majka Isusova, kao kvalificirani svjedok svega onoga što se događalo od trenutka začešća Isusova do Kalvarije. Isus će jedanaestorici apostola dati apostolsku misiju da naviještaju njegovu riječ i zapovijedi svim narodima. »Marija nije primila apostolsku misiju« (br. 26). Ali Crkva je od početka vidjela u Mariji svoju najveću vjernicu koja je prva povjerovala Riječi. Međutim, Marija je nazočna u misiji Crkve, nazočna u djelu Crkve koja uvodi u svijet kraljevstvo njezina Sina. Gledano zemljopisno, to je počelo u Palestini, duhovnoj domovini svih kršćana, pa se tijekom stoljeća protegnulo do krajeva svijeta. Papa govori o »geografiji« vjere i marijanske pobožnosti spominjući izričito između mnoštva marijanskih svetišta ona najpoznatija: Guadalupu, Lourdes, Fatimu, Jasnu Goru (br. 28).

2. Crkvin hod i jedinstvo svih kršćana (br. 29—34)

Današnja Crkva hodočasnica osobito je obilježena ekumenskom težnjom za potpunim jedinstvom svih koji u Krista vjeruju, kako bi se ispunila Isusova molitva »Da svi budu jedno« koju je molio u vrijeme svoje muke. Enciklika potiče da svi kršćani u sebi, u svojim zajednicama prodube »poslušnost vjere«, po uzoru na Mariju, kojoj razdijeljena braća iskazuju poštovanje. Među njima napose se ističu istočnjaci (br. 29).

Iako među kršćanima ima temeljnih razilaženja u vjerskom naučavanju, pa i s obzirom na mariologiju, Papa u enciklici ipak izražava radost što se nesjedinjene Crkve i crkvene zajednice slažu s Katoličkom Crkvom u nekim važnim točkama s obzirom na Gospu: na njezino djevičanstvo, bogomaterinstvo i Isusovo predanje svoje Majke voljenom učeniku. Zašto je dakle ne promatrati kao »našu zajedničku majku« koja moli za jedinstvo Božje obitelji? (br. 30).

Enciklika se zaustavlja na činjenici čašćenja koje istočnjaci iskazuju prema Bogorodici, navodeći da ove godine slavimo 12 stoljeća od II. nicejskog sabora na kojem je odobreno štovanje ikona Boga, Bogorodice i svetaca. Papa izrijekom spominje značenje ikona u Ukrajini, Bjelorusiji i Rusiji, koje svjedoče vjeru i molitveni duh dobrog naroda kojemu je povijest često obilježena progonstvima, pa i krvavima (br. 31—33).

Papa imenito ne spominje zapadnjake, protestante i anglikance, ali pri kraju podnaslova želi da Crkva Kristova ponovno »prodiše s oba plućna krila: istočnim i zapadnim«, kao što je to u više navrata zaželio (br. 34).

3. »Magnificat« Crkve u hodu (br. 35—37)

Riječi što ih je Marija izgovorila na pragu Elizabetine kuće predstavljaju nadahnutu ispovijed njezine vjere u kojoj se odgovor na riječ objave izražava religioznom i pjesničkim uzdignućem cijelog njezina bića prema Bogu. Ona prva sudjeluje u Božjem »sebedarju« čovjeku. Zato kliče: »Velike mi stvari učinij svesilni..., sveto je ime njegove«. Svjesna je da se u njoj ispunja obećanje dano ocima, ponajprije Abrahamu i potomstvu njegovu do vijeka (br. 36).

Slijedeći onoga koji je rekao: Bog me posla biti blagovjesnikom siromasima, Crkva je ostala vjerna i danas tom poslanju. A Marija u svom Magnificatu pokazuje preferencijalnu ljubav prema siromasima, jer je i sama takva. Pojmovi o siromasima organski su povezani s kršćanskim smislom slobode i oslobođenja. Ovisna potpuno o Bogu i usmjerena na njega, Marija je najsvršenija »ikona« slobode i oslobođenja čovječanstva i svijeta. Tu Papa navodi uputu Kongregacije za nauk vjere o kršćanskoj slobodi i oslobođenju od prošle godine, dajući svojevrsan odgovor na problematiku ustalasanu »teologijom oslobođenja« (br. 37).

III. Materinsko posredništvo

U svom trećem dijelu, također s tri podnaslova, nižu se posljedice koje proistječu iz predhodnih premisa. Zato nailazimo na česta ponavljanja biblijskih i koncilskih misli.

1. Marija, službenica Gospodnja (br. 38—41)

Crkva naučava sa sv. Pavlov da je jedan jedincati posrednik između Boga i ljudi, Krist Gospodin. Njegovu se posredništvu ne može ništa ni oduzeti ni nadodati. Marijino posredništvo, koje je participirano i subordinirano Kristovu, ima specifično materinski karakter, i po tome je različito od participiranih posredništava svih stvorenja (br. 38).

Ne samo to, nego Marija se svojim pristankom na anđelovu riječ totalno predala Bogu, i to je najuzvišenije *djevičansko* predanje. Zato njezina raspoloživost za Boga uključuje savršenu ljubav djevičanstva i savršenu ljubav materinstva (br. 39). Poslije Isusova uzašašća Marija ostaje u Crkvi sa svojim majčinskim posredništvom zagovarajući svoju djecu pred Bogom u molitvi. A kad je i sama uznesena u nebesku slavu, nije prestala ta njezina funkcija, nego njezin mnogostruki zagovor i dalje zadobiva milost spasenja za djecu Božju. Stoga Crkva izražava vjeru u tu istinu zazivajući Mariju naslovom Odvjetnice, Pomoćnice, Pomagačice, Posrednice (br. 40), kao što i sam Koncil naučava (LG, 62).

2. Marija u životu Crkve i svakog kršćanina (br. 42—47)

Polazeći od koncilске nauke enciklika naglašava da je Crkva promatrala i da sada promatra vlastiti život i poslanje po uzoru na samu Roditeljku Sina koji je prvorođeni među mnogom braćom. Kao što je Marija u službi misterija utjelovljenja, tako je i Crkva u službi misterija posinovljenja po milosti. Crkva nije samo *majka*, nego i *zaručnica*, koja čuva vjeru *obećanu* Kristu, kao i vjeru primljenu od Krista, po primjeru Marije koja je sve spasonosne događaje i riječi čuvala u svom srcu i o njima razmišljala (br. 42—43).

Marijino je materinstvo na poseban način življeno na svetoj gozbi, euharistijskom slavlju misterija otkupljenja. Tu je nazočno pravo Tijelo Isusovo, rođeno od Djevice Marije. Zato Marija vodi vjernike k Euharistiji (br. 44).

Postoji neka analogija između majčinstva »u redu naravi« i materinstva »u redu milosti«. Kao što naravna majka može imati mnogo djece i svakom je djetetu prava majka s punom majčinskom ljubavi, tako i Marija, majka u redu milosti ljubljenom učeniku, postaje milosnom majkom svakom kršćaninu koji je želi uzeti k sebi, kao što je to i Ivan učinio (br. 45).

Marijanska dimenzija kršćanskog života stoji u posebnom odnosu prema ženi kao takvoj, baš zato što je Bog povjerio jednoj ženi misterij utjelovljenja. Zato enciklika ističe odnos žene prema Gospi: »U Marijinu svjetlu Crkva čita na licu žene odsjaj ljepote, koja je ogledalo najuzvišenijih osjećaja za koje je sposobno ljudsko srce; potpuna podatnost ljubavi; snaga koja je kadra oduprijeti se najvećim bolima; bezgranična vjernost i neumorna radinost; sposobnost da prodornu intuiciju poveže s riječima potpore i ohrabrenja« (br. 46).

U posljednjem broju ovog podnaslova (br. 47) enciklika ističe misao Pavla VI. u vezi s VIII. poglavljem *Lumen gentium*: »Poznavanje prave katoličke nauke o Blaženoj Djevici Mariji uvijek će predstavljati ključ za točno shvaćanje Kristova i Crkva misterija«. Po ovoj Marijinoj vezi s Crkvom bit će jasnija tajna one »Žene« čiji milosni lik obuhvaća svu povijest spasenja, počevši od knjige Postanka (gl. 3), do knjige Otkrivelja (gl. 12).

3. Smisao marijanske godine (br. 48—50)

Na kraju trećeg podnaslova trećeg dijela Papa navodi dva motiva koja su ga navela da proglasi marijansku godinu. Prvo, da u ovom periodu koji prethodi 2000. obljetnici Isusova rođenja »marijanska godina« potakne na novo i dublje čitanje koncilске nauke o Mariji, i u pogledu vjere i štovanja (br. 48). Drugo, za vrijeme marijanske godine pada i tisućljeće kršćenja sv. Vladimira, velikoga kneza kijevskoga (988), gdje je otpočelo kršćanstvo za područje ondašnje Ukrajine. Zeljeli bismo se, veli Papa, u toj godini sjediniti u molitvi sa svima onima, katolicima i pravoslavnima, koji slave taj milenij kršćanstva, jer se svi osjećamo pred Majkom Kristovom prava braća i sestre, bez obzira na to što još uvijek postoje bolne razdiobe (br. 50).

U *Zaključku* (br. 51—52) Papa citira i komentira marijansku antifonu *Alma Redemptoris Mater* — Slavna Majko Spasitelja, koju Crkva na kraju povečerja moli. Priroda se zadivila čudu (natura mirante), što stvorenje rađa Stvoritelja (*tu quae genuisti tuum Genitorem*). U pjesmi se nalazi i istina o velikoj ljudskoj prekretnici: padanju i dizanju čovječanstva. »O pomozi palom svijetu koji želi ozdravljenje!« Čovječanstvo se stalno nalazi na toj prekretnici: padanja i dizanja. U podizanju ili ozdravljenju Marija mu može uvelike pomoći!

Enciklika *Redemptoris Mater* normalan je izraz Papine osobne duboke pobožnosti prema Gospi, primjetljive i u njegovu biskupsko-papinskom geslu *totus tuus*, ali i normalan posljedak perthodnih enciklika o osobama Presvetog Trojstva. Općenito se smatra da je ovo jedan od najpotpunijih prikaza i iskaza crkvenog učiteljstva o Blaženoj Djevici Mariji do sada. Uočljivo je to ne samo iz bogatstva biblijskih, patrističkih, koncilskih i papinskih misli i citata, nego i po teološko-mariološkim refleksijama na temelju spomenutih navoda. Enciklika je značajna po svojoj otvorenosti i svojim jasnim odgovorima i na mnoge suvremene težnje kao što su karizmatička gibanja, feministički pokreti, teologija oslobođenja. Osobit je naglasak stavljen na Marijinu *nazočnost* u Crkvi i u svijetu. Nije to sakramentalna nazočnost, niti se izričito spominju suvremena razglašena »ukazanja«, nego se radi o prisutnosti povijesnog *spomena*, sadašnje milosne *pratnje* i *nade* za budućnost. Enciklika sa simpatijama gleda na »geografiju« vjere i marijanske pobožnosti, rasprostranjene po svijetu, u stjecištima marijanskih hodočasnika.

Osobito lijepe stranice enciklike jesu komentar navještenja u ključu Pavlova hvalospjeva Efežanima, i komentar Marijina Magnificata. Napose se doima onaj dio koji govori o Marijinoj *vjeri*, koja uključuje *napor srca*, povezan s *tamnom noći*, koja vodi do potpunog ispražnjenja, osiromašenja, do *kenosisa vjere* podno križa na Kalvariji. Marija nam baš po tom može biti uzor i primjer!

Papa encikliku upućuje braći u episkopatu, sinovima i kćerima Katoličke Crkve. Ali nema sumnje da je mogu s korišću čitati i svi kršćani u ekumen-skom ključu; i Židovi, od kojih je potekla Marija; i muslimani koji gaje posebno štovanje prema Isusovoj (Isa) Majci; kao i svi ljudi dobre volje, koji su obuhvaćeni planom Božjeg spasenja.

CRKVA I NAROD

Stipe Vuković

Uvodni članak *Crkve u svijetu*, br. 1, 1987, koji je napisao dr. Drago Šimun-dža, počinje rečenicom: »Crkva u hrvatskom narodu dio je opće katoličke zajednice...« — Mislim da se ne može govoriti o »Crkvi u hrvatskom narodu, već o Crkvi u JEDNOM DIJELU hrvatskog naroda, jer svi Hrvati nisu katolici. Zato držim da je bolje reći HRVATSKA Crkva jer tu Crkvu čine Hrvati-katolici koji su dio hrvatskog naroda, i po tome je ona hrvatska. Ovakvom definicijom odnosa Crkve i naroda onemogućio bi se prigovor Katoličkoj Crkvi da se želi poistovjetiti s hrvatskim narodom, što se stvarno čini kad se kaže »Crkva u hrvatskom narodu«, jer to upućuje na pomisao da su svi Hrvati katolici, a to nije točno. Stoga bi se trebalo osloboditi zaziranja od pridjeva »hrvatski« koje se iz svjetovnog preselilo i u vjerski tisak. To zaziranje je nazočno i u naslovu spomenutog uvodnika koji glasi: »*Važni trendovi i poziv naše* (umjesto hrvatske, op. moja) *Crkva danas*«. Ta silna poplava zamjenjica i genitiva unosi, ne samo pojamovnu zbrku, već se time ide na ruku onima kojima pridjev »hrvatski« para uši. Tako smo dobili izraze: »naša republika«, »naša kultura«, »naš narod«, »Crkva Hrvata«, »kultura Hrvata«, »jezik Hrvata« itd.

I naravno, kad se počnemo sami odricati svoga imena, onda to druge navodi da nam počnu osporavati pravo na vlastito ime. Iz toga je nastala tragi-komična zavrzlama oko naziva hrvatskog jezika, po čemu smo jedini narod na kugli zemaljskoj kojemu se osporava pravo da svoj jezik naziva vlastitim imenom!

* Sramota je — i izdaja — odricati se svog narodnog imena, u našem slu-čaju hrvatskoga, bilo da je riječ o Crkvi, bilo o društvu, kulturi, jeziku, itd. Mislim da to ne treba obrazlagati. Hrvatski narod postoji ima trinaest sto-ljeća, kao povijesni narod, a s njim i hrvatski jezik, hrvatska kultura, hrvat-ska povijest, hrvatska Crkva, itd. Na žalost, neki to neće da shvate i prihva-te. Nećemo u to ovdje ulaziti. Samo ćemo napomenuti, da je zapažanje glede spomenutog naslova opravdano. Jer, ono »naša« može se shvatiti šire, ne-određeno. Autor je stoga spontano napisao: »*Važni trendovi i poziv hrvatske Crkve danas*«, te je u tom smislu i započeo riječima: »Crkva u hrvatskom narodu, to jest hrvatska Crkva...« I tekst je tako bio složen. Ali, kad je trebao ići u stroj, nekome je palo na pamet da »hrvatska Crkva« — ne dolazi u obzir. Urednikovo obrazlaganje nije urodilo plodom, nego je samo činilo da taj broj revije zakasni petnaestak dana (Uredništvo).